

LAATU- JA POTILASTURVALLISUUSSUUNNITELMA
JÄRVI-POHJANMAAN PERUSTURVA
AKUUTTIOSASTO

Järvi-Pohjanmaan perusturva/
Akuuttiosasto
Alajärvi 22.10.2019
Vs. Palveluvastaava
Minna Koskinen

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO	
2. AKUUTTIOSASTON TOIMINTA-AJATUS, ARVOT JA TOIMINTAPERIAATTEET	
3. POTILAAN ASEMA JA OIKEUDET	
3.1. Hoitosuunnitelma	
3.2. Potilaan kohtelu ja itsemääräämisoikeus	
4. LAATU- JA POTILASTURVALLISUUDEN JOHTAMINEN AKUUTTIOSASTOLLA	
4.1. Johtamisjärjestelmä	
4.2. Vastuuhenkilöt ja keskeiset tehtävät	
4.3. Toiminnan kehittäminen	
4.4. Henkilöstö ja henkilöstön osallistumien	
4.5. Potilastietojen käsittely	
5. PEREHDYTYS JA TÄYDENNYSKOULUTUS	
5.1. Perehdyttäminen	
5.2. Täydennyskoulutus	
6. POTILAAN HYVINVOINTIA JA KUNTOUTUSTA TUKEVA TOIMINTA	
6.1. Potilaan terveydentilan hoito	
6.2. Potilaan ravitsemus ja kuntoutuminen	
6.3. Hygienia ja aseptiikka	
6.4. Lääkehoito	
6.5. Apuvälineet	
6.6. Turva- ja kutsuntalaitteet	
6.7. Akuuttiosaston tilat, laitteet ja tarvikkeet	
6.8. Ostopalvelut	
7. LAADUNHALLINNAN ASIAKIRJAT	
8. RISKIEN HALLINTA	
8.1. Vaara- ja haittatapahtumien käsittely HairPro-raportointijärjestelmä	
8.2. Työhyvinvointi	
8.3. Työsuojelu	

1. JOHDANTO

Potilasturvallisuus tarkoittaa sitä, että potilas saa tarvitsemansa ja oikean hoidon, josta aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa. Potilasturvallisuudella tarkoitetaan terveydenhuollossa toimivien ammattihenkilöiden, toimintayksiköiden ja organisaatioiden periaatteita ja toimintakäytäntöjä, joilla varmistetaan potilaiden terveyden- ja sairaanhoidon palvelujen turvallisuus.

Potilasturvallisuuden edistämisen keskeisin lainsäädännöllinen perusta on keväällä 2011 voimaan tulleen terveydenhuoltolain (1326/2010) 8 §:ssä, joka käsittelee terveydenhuollon toiminnan laatua ja potilasturvallisuutta: ”8 § Terveydenhuollon toiminnan on perustuttava näyttöön ja hyviin hoito- ja toimintakäytäntöihin. Terveydenhuollon toiminnan on oltava laadukasta, turvallista ja asianmukaisesti toteutettua. Kunnan perusterveydenhuollon on vastattava potilaan hoidon kokonaisuuden yhteensovittamisesta, jollei siitä muutoin erikseen sovita. Terveydenhuollon toimintayksikön on laadittava suunnitelma laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanosta. Suunnitelmassa on otettava huomioon potilasturvallisuuden edistäminen yhteistyössä sosiaalihuollon palvelujen kanssa.” Lainsäädännön ja strategian toimeenpanon tueksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on julkaissut potilasturvallisuusoppaan (15/2011).

Potilasturvallisuussuunnitelma on väline vähentää hoidosta johtuvia haittoja ja hoitovirheitä sekä terveyskeskuksen kaikissa toimipisteissä, että sosiaalihuollossa. Potilasturvallisuus on potilaiden ja koko henkilöstön yhteinen asia. Kokonaisvastuu potilasturvallisuudesta on perusturvan johdolla ja suurtuotteiden vastuuviranhaltijoilla sekä yksiköiden esimiehillä, joiden tehtävänä on varmistaa selkeä ja asianmukainen ohjeistus, henkilöstön riittävyys ja osaaminen. Potilasturvallisuutta voi jokainen työntekijä edistää arvioimalla ja kehittämällä omaa toimintaansa ja osaamistaan turvallisemmaksi. Potilasturvallisuuskulttuuriin kuuluvat riskien arviointi, ehkäisevät ja korjaavat toimenpiteet sekä toiminnan jatkuva arviointi ja kehittäminen. Tarkoituksena on vähentää hoitoon liittyviä riskejä ja potilaille hoidon aikana aiheutuvia haittoja. Tästä ovat kaikki osapuolet vastuussa.

Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin ja alueen perusterveydenhuollon terveyskeskusten, kuntayhtymien ja liikelaitosten yhteisenä tavoitteena on alueen sosiaali- ja terveydenhuollon laadun ja potilasturvallisuuden edistäminen. Perusterveydenhuollon ja terveydenedistämisen yksikön Aksilan ohjausryhmän aloitteen pohjalta kokoontuvassa alueellisessa potilasturvallisuustyöryhmässä toimivat alueen perusterveydenhuollon potilasturvallisuusvastaavat ja sairaanhoitopiirin laatupäällikkö. Työryhmä laatii vuosittain toimintasuunnitelman alueellisen potilasturvallisuuden kehittämisen teemoista. Potilasturvallisuuden teemat perustuvat sairaanhoitopiirin ja alueen yhteisiin kehittämistarpeisiin.

Potilasturvallisuus on tärkeä laatutekijä akuuttiosaston hoitotyössä ja kaikkien Järvi-Pohjanmaan perusturvan palveluksessa työskentelevien yhteinen asia. Kokonaisvastuu potilasturvallisuudesta yhteistoiminta-alueella on peruspalvelujohtajalla johtoryhmän tuella ja hoidollinen, lääketieteellinen vastuu ylilääkärillä. Potilasturvallisuutta kehitetään systemaattisesti organisaation kaikilla tasoilla ja alueellisesti yhteistyössä joka tukee laadukkaan ja turvallisen hoidon kokonaisuutta, eri ammattiryhmien yhteistyötä sekä hoito- ja toimintatapojen kehittämistä.

Tämä Järvi-Pohjanmaan akuuttiosaston laatu- ja potilasturvallisuussuunnitelma pohjaa terveydenhuoltolakiin ja sen täytäntöönpanosta annettuun asetukseen, Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin Laatu- ja potilasturvallisuussuunnitelmaan sekä Järvi-Pohjanmaan terveyskeskuksen tietoturvalähtöiseen ja tietosuojasta annettuun ohjeistukseen ja työsuojelun toimintaohjelmaan.

Alajärven akuuttiosaston potilasturvallisuussuunnitelman tarkoituksena on tukea potilasturvallisuutta edistävää hoitotyötä ja toimintatapaa sekä tukea ja kehittää hoitotyön laadunhallintaa. Potilasturvallisuus taataan parhaiten siirtämällä huomio yksittäisistä työntekijöistä ja virheistä potilaille aiheutuvien haittojen vähentämiseen sekä arvioimalla ja tutkimalla palvelujärjestelmää ja poistamalla siellä olevia riskejä.

Alajärven akuuttiosaston laatu- ja potilasturvallisuussuunnitelman tavoitteena on luoda toimintakulttuuri, jossa vaaratilanteet ja haittatapahtumat voidaan käsitellä avoimesti. Tavoitteena on virheistä oppiminen ja tapahtuneista vahingoista kertyneen tiedon hyödyntäminen toiminnan kehittämisessä.

2. AKUUTTIOSASTON TOIMINTA-AJATUS, ARVOT JA TOIMINTAPERIAATTEET

Järvi- Pohjanmaan yhteistoiminta-alueen akuuttiosasto on alueen lyhytaikaishoidon osasto. Lyhytaikaishoitoa saavat mm. infektio- ja kuntoutus- sekä saattohoitopotilaat. Tavoitteena on, että akuutin sairauden hoito ja toimintakykyä kokonaisvaltaisesti edistävä toiminta auttaa erityisesti vanhukset takaisin itsenäiseen elämään laitoshoidon sijaan.

Arvoperustana toiminnallamme akuuttiosastolla on potilaslähtöinen hoito, ihmisarvon kunnioittaminen, vastuullisuus ja oikeudenmukaisuus. Toimintaperiaatteina ovat hoidon *yksilöllisyys, turvallisuus, kuntoutumista edistävä työtap*a ja *hoidon jatkuvuus*. Yksilöllinen potilaan hoito suunnitellaan mahdollisuuksien mukaan potilaan ja omaisen kanssa tilanteen mukaan sekä *turvallisuus*, jolloin potilasta hoitaa ammattitaitoinen henkilökunta, joka huolehtii hoitoympäristön turvallisuudesta ja auttaa potilasta tarvittaessa niin että potilas voi kokea olonsa turvalliseksi. Myöskin toimintaperiaatteina ovat *kuntoutumista edistävä työtap*a, jolloin arvioimme potilaan toimintakyvyn sekä sairauden siihen tuomat muutokset. Laadimme hoidolle tavoitteet ja tuemme potilasta ja hänen omaisiaan sitoutumaan niihin. Henkilökuntamme kannustaa ja tukee potilasta mahdollisimman itsenäiseen suoriutumiseen. Potilaan hoitosuunnitelmaa tarkistetaan hänen tilansa päivittäisen tarkkailun ja arvioinnin avulla. Hoitojakson aikana arvioidaan kotona selviytyminen ja järjestetään tarvittavat tukitoimet tai muu jatkoahoito.

3. POTILAAN ASEMA JA OIKEUDET

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) tuli voimaan 1.3.1993. Lain tavoitteena on vahvistaa potilaan asemaa ja vaikutusmahdollisuuksia hoitoa koskevissa kysymyksissä. Potilaslakia sovelletaan kaikkeen terveydenhuoltoon sekä sosiaalihuollon laitoksissa annettaviin terveydenhuollon palveluihin.

Potilaalla on oikeus terveydentilansa

- edellyttämään hoitoon
- hyvään kohteluun
- saada tietoa terveydentilastaan, hoidon sisällöstä ja vaikutuksista, mahdollisista riskitekijöistä ja hoitovaihtoehtoista.

Potilaslain keskeisiä kohtia ovat

- potilasta on hoidettava yhteisymmärryksessä hänen kanssaan
- jonottamaan joutuvalle ilmoitetaan jonottamisen syy ja sen arvioitu kesto
- hoitoon tyytymätön voi tehdä muistutuksen hoitolaitokselle tai kantelun terveydenhuoltoon valvovalle viranomaiselle
- hoitolaitoksessa on oltava potilasasiamies.

Potilasvahinkolaki säätelee, että potilasvahinkojen varalta on terveydenhuollon toimintayksiköiden otettava potilasvakuutus. Potilasvakuutus korvaa terveyden- ja sairaanhoidon yhteydessä potilaalle aiheutuneen henkilövahingon ennalta määritellyissä tapauksissa. Potilasvakuutusta hoitaa Potilasvakuutuskeskus.

Jokaisella hoitolaitoksella on oltava potilasta avustava potilasasiamies. Hän antaa potilaalle tai tämän läheiselle tietoa tämän oikeuksista ja avustaa tarvittaessa muistutuksen, kantelun tai korvaushakemuksen teossa. Potilasasiamies ei ota kantaa hoidon laatuun. Järvi-Pohjanmaan potilasasiamies on Elina Niskakangas elina.niskakangas@alajarvi.fi puh.040-6886201. Soitto-aika 9:00-11:00 [Finlex: Potilasvahinkolaki \(585/1986\)](#) Kumottu lailla 22.8.2019/948, joka on voimassa 1.1.2021 alkaen.

3.1 Hoitosuunnitelma

Sosiaali- ja terveysministeriön potilasasiakirjoista antaman asetuksen (298/2009) 7§:n mukaan potilasasiakirjoihin tulee merkitä potilaan hyvän hoidon järjestämisen, suunnittelun, toteuttamisen ja seurannan turvaamiseksi tarpeelliset sekä laajuudeltaan riittävät tiedot (4).

Akuuttiosastolla potilaalle laaditaan hoitosuunnitelma hoitosuhteen alkaessa. Hoitosuunnitelmaan kirjataan potilaan vointiin liittyvät muutokset päivittäin. Fysioterapeutti tekee lisäksi kuntoutuspotilaista kuntoutussuunnitelman. Hoitosuunnitelman lähtökohtana on potilaan hoidon tarve ja tavoite. Potilas ja terveydenhuollon ammattihenkilöt laativat suunnitelman yhteistyössä niin, että lääkäri voi päättää lääketieteellisestä tutkimuksesta, taudinmäärittämisestä ja hoidosta. Hoitosuunnitelmaa laadittaessa potilaalle annetaan tietoa hänen sairauksistaan ja niiden hoitovaihtoehtoista sekä niihin liittyvistä riskeistä.

Hoitosuunnitelma on potilasturvallisuuden kannalta merkittävä asiakirja, jonka avulla turvataan potilaan osallistuminen omaan hoitoonsa ja riskien ymmärtäminen. Suunnitelman avulla voidaan koordinoida eri sairauksien hoidot turvallisesti ja varmistaa hoitojen yhteensopivuus ja toteutus.

Hoitosuunnitelmaan kirjataan hoidon tarve ja tavoite, hoidon toteutus ja keinot, työnjako, seuranta ja arvioinnit sekä diagnoosi- ja lääkelista. Hoitosuunnitelmassa sovitaan niistä asioista, joista potilas huolehtii itse hoidossaan. Potilaan tulee sitoutua hoitoon ja suunnitelmasta poiketessaan hänen tulee ilmoittaa hoitaville tahoille. Kun potilas tulee osastolle toivottavaa olisi, että lähiomainen olisi mukana saattelemassa potilasta, jolloin omainen voi esittää potilaan hoitoon liittyviä huomioitavia asioita. Lisäksi jos potilas ei itse kykene esim. muistisairauden takia kertomaan esim. käytössä olevista lääkkeistään tai muusta hoitoon liittyvästä, on omaisen/saattajan tieto tärkeää hoitosuunnitelmaa tehtäessä.

Potilas- ja asiakasturvallisuutta ja hoidon laatua edistetään yhteistyössä potilaan kanssa, potilasta kuunnellen. Potilaalla on tärkeä rooli hoidon vaikuttavuuden ja turvallisuuden varmistamisessa. Potilaan tulee saada ymmärrettävällä tavalla tietoa sairaudestaan, sen hoidosta, odotettavista tuloksista sekä hoitoon liittyvistä riskeistä. Tiedon ja neuvonnan tarkoituksena on tukea potilasta hoito-ohjeiden noudattamiseen, lääkkeiden käyttöön ja kuntoutukseen osallistumiseen. Myös omaista tulee ohjata esimerkiksi apuvälineiden ja laitteiden turvalliseen käyttämiseen.

3.2. Potilaan kohtelu ja itsemääräämisoikeus

Akuuttiosastolla potilaalla on oikeus hyvään hoitoon ja asianmukaiseen kohteluun kaikkien ammattiryhmien taholta. Potilaalle selvitetään hänen terveydentila ja hoidon merkitys ja kerrotaan eri hoitovaihtoehdoista ja niiden vaikutuksista sekä muista hänen hoitoonsa liittyvistä seikoista, joilla on merkitystä päätettäessä hänen hoitamisestaan. Potilaalla on tiedonsaantioikeus ja hoitohenkilöstön on kerrottava potilaalle ymmärrettävästi hänen terveydentilaansa koskevat tiedot. Potilasta hoidetaan yhteisymmärryksessä. Tarvittaessa potilaan tukena on potilasasiamies. Hänen tehtävänä on neuvoa potilaita potilaslain soveltamiseen liittyvissä asioissa, tarvittaessa avustaa potilaita mm. muistutuksen tekemisessä, vahingonkorvauksen hakemisessa ja kantelun vireillepanossa, tiedottaa potilaille ja terveydenhuollon ammattihenkilöille potilaan oikeuksista ja toimia muutenkin potilaan oikeuksien edistämiseksi. Potilasasiamiehen tehtävä on ensisijaisesti neuvoa-antava ja hänellä ei ole päätösvaltaa. Potilasasiamies ei toimi potilaan juridisena asiamiehenä. Potilasasiamiehen antama palvelu on maksutonta. Epäasialliseen tai loukkaavaan käytökseen puututaan välittömästi asianosaisten kesken tai jos potilasta on kohdannut haittatapahtuma tai vaaratilanne.

Potilaan ja omaisen osallistuminen hoitoon huomioidaan akuuttiosastolla siten, että potilas otetaan aktiivisesti mukaan yksilöllisen hoito- ja kuntoutussuunnitelman laatimiseen. Potilaan tahtoa kunnioitetaan kaikissa häneen liittyvissä päätöksissä ja hoitotyön toiminnoissa. Potilaalle tai hänen edustajalleen annetaan mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa potilaan palvelujensa suunnitteluun ja toteuttamiseen yhteisissä hoitoneuvotteluissa hänen siirtyessä jatkohoitoon. Potilaalla on oikeus saada tietoa itseään koskevista asioista. Potilaan hoitoon osallistuva henkilöstö on perehdytetty tietosuoja-salassapitovelvollisuuksiin.

Potilaan itsemääräämisoikeutta kunnioitetaan hoitotyössä akuuttiosastolla. Itsemääräämisoikeutta rajoitetaan vain siinä tapauksessa, että lääkäri on todennut rajoitteen puutteen vaarantavan potilasturvallisuutta. Henkilökunta on velvollinen kunnioittamaan potilaan hoitotahtoa. Potilaan itsemääräämisoikeus ei tarkoita sitä, että potilaalla olisi oikeutta vaatia jotakin tiettyä hoitoa tai

toimenpidettä. Voimassa olevan oikeuden mukaan laillistettu lääkäri päättää potilaan hoitoon ottamisesta, hoidon lopettamisesta, potilaan kotiuttamisesta ja potilaalle annetuista hoidosta. Potilaslain mukainen itsemääräämisoikeus on suostumista hoitoon (Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992).

Akuuttiosaston aulassa on asiakaspalautelaatikko, johon voi jättää kirjallisen palautteen saamastaan ja kokemastaan hoidosta. Asiakaspalautteet ovat akuuttiosaston toiminnan kehittämisen työväline. Palautteet huomioidaan toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä. Akuuttiosastolla tehdään säännöllisesti potilaspalautekyselyjä. Kyselyjen avulla pyritään tehostamaan potilaan tarpeesta lähtevää hyvää, turvallista, vaikuttavaa ja saatavilla olevaa hoitoa.

Muistutukset, kantelu- ja valvontapäätökset käsitellään perusturvan johtoryhmässä. Toimintaa kehitetään puuttumalla epäkohtiin ja tehdään toimenpidesuunnitelma. Muistutukset käsitellään heti.

4. LAATU- JA POTILASTURVALLISUUDEN JOHTAMINEN AKUUTTIOSASTOLLA

4.1. Johtamisjärjestelmä

Potilasturvallisuutta johdetaan organisaation kaikilla tasoilla ja on kaikkien yhteinen asia. Potilasturvallisuusasioiden käsittelyyn Järvi-Pohjanmaalla on määritelty potilasturvallisuusorganisaatio, johon kuuluu perusturvan keskeiset toimijat: perusturvan johtoryhmä, esimiehet, potilasturvallisuusvastaavat.

Potilasturvallisuusorganisaation tehtävänä on tunnistaa, arvioida ja hallita potilasturvallisuuden riskejä. Laadun ja potilasturvallisuuden varmistaminen ja kehittäminen perustuu organisaation ja asiantuntijoiden, sekä eri työryhmien väliseen jatkuvaan yhteistyöhön. Tiedon analysoinnin perusteella laaditaan kehittämistoimia potilasturvallisuuden varmistamiseksi.

Järvi-Pohjanmaan laatu- ja potilasturvallisuuden johtamisen periaatteita ovat:

- näkyvä vastuunotto
- toimintaedellytysten luominen
- yhteisten käytäntöjen noudattamisen edellyttäminen
- avoimen ja syylistämättömän ilmapiirin luominen
- ennakoiva työote (esim. uusien toimintamallien mallintaminen muutoksessa, ennalta varautuminen, läheltä piti tilanteiden tulkinta)
- turvallisen toiminnan toteutumisen seuranta ja arviointi

4.2. Vastuuhenkilöt ja keskeiset tehtävät

Potilasturvallisuuden toimeenpanovastuu on perusturvan johdolla, viranhaltijoilla ja vastuuhenkilöillä. Heidän työtään toiminnan kehittämisessä tuetaan potilasturvallisuuden seurannasta ja koordinoinnista vastaavien henkilöiden ja työryhmien toimesta Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin alueella. Kokonaisvastuu potilasturvallisuudesta on organisaation johdolla, mutta jokainen ammattihenkilö vastaa omassa työssään potilasturvallisuuden näkökulman huomioon ottamisesta. Jokaisen viranhaltijan ja vastuuhenkilön tulee varmistaa johtamisellaan ja toiminnallaan, että työntekijöillä on mahdollisuus tehdä työnsä laadukkaasti ja turvallisesti.

Laadun ja potilasturvallisuuden täytäntöönpano perustuu seuraavien toimielinten toimintaan

- Perusturvan johtoryhmä
- Vastuuhenkilöt/Viranhaltijat
- Asiantuntijat sekä laadun ja potilasturvallisuuden työryhmät Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin alueella

Perusturvan johtoryhmä vastaa toiminnan suunnittelusta, seurannasta, toimintalinjauksista ja resursseista. Se seuraa potilasturvallisuutta vaaratapahtumien raportista (läheltä piti tilanteet ja haittatapahtumat) ja kehittää ja linjaa toimintaa yhteistyössä esimiesten ja henkilöstön kanssa. Johtoryhmä arvioi riskejä ja tekee hankitun tiedon perusteella päätöksiä potilasturvallisuuden varmistamisesta.

JärviPohjanmaan perusturvan organisaation johdolla on kokonaisvastuu potilasturvallisuudesta ja hoidollinen sekä lääketieteellinen vastuu ylilääkäriellä. Kokonaisvastuu sisältää perusturvan toiminnan suunnittelun, seurannan, toimintalinjaukset ja resursoinnin. Laatu- ja potilasturvallisuuspolitiikan

toteuttamisessa johto tuo esiin laadun ja potilasturvallisuuden ensisijaisina arvoina toiminnassa sekä tukee avoimen ja oikeudenmukaisen potilasturvallisuuskulttuurin kehittymistä kirjaa potilasturvallisuuden edistämisen toimenpiteet ja vaikutukset vuosittain toimintakertomukseen suuntaa organisaation strategiset tavoitteet potilaiden tarpeiden mukaisesti ja seuraa potilaskeskeisyyden toteutumista arvioi päätöksenteossa suunniteltujen toimien vaikutukset potilasturvallisuuteen, vallitseviin toimintatapoihin, resursseihin ja osaamisvaatimuksiin seuraa potilasturvallisuuden kehitystä ja käyttää toiminnan seurantaan varmistaa, että ajantasaiset prosessikuvaukset ovat käytettävissä.

Akuuttiosaston palveluvastaavan ensisijaisina tehtävinä ovat toiminnan sujuvuuden varmistaminen seuranta ja kehittäminen. Laatu- ja potilasturvallisuuspolitiikan toteuttamisessa palveluvastaava

- ylläpitää osastolla avointa keskustelua laadusta ja potilasturvallisuudesta tukien syylistämättömän ilmapiirin kehittymistä
- kannustaa laatupoikkeamien ja vaaratapahtumien raportointiin ja kehittää toimintaa palautteen perusteella
- pitää säännöllisesti esillä laatu- ja potilasturvallisuusasiat työpaikkakokouksissa, henkilöstöpalavereissa ja osastotunneilla sekä sitoutuu seuraamaan osastolla esiin tulleita kehittämisideoita. Lisäksi hän antaa henkilöstölle mahdollisuuden tuoda esille omat näkemyksensä toiminnan kehittämistapeista.
- panostaa kaikkien henkilöstöryhmien sitouttamisen yhteisiin toimintatapoihin.
- täydennyskoulutuksella tuetaan henkilöstön osaamista ja tiimityötaitoja
- varmistaa, että toimintayksikössä on selkeä perehdyttämishjelma sijaisille ja uusille työntekijöille sekä valvoo sen noudattamista. Henkilöstön riittävä perehdytys ennen uusien menettelytapojen, hoitokäytäntöjen tai laitteiden käyttöönottoa huomioidaan.
- antaa rakentavaa palautetta henkilöstölle säännöllisesti ja oikea-aikaisesti.

Henkilöstön ensisijaisena tehtävänä on akuuttiosastolla potilaskeskeisen hoidon toteuttaminen, seuranta ja kehittäminen. Laatu- ja potilasturvallisuuspolitiikan toteuttamisessa henkilöstö

- toteuttaa hoidon turvallisesti soveltaen näyttöön tai hyviin hoitokäytäntöihin perustuvia ja vaikuttavia menetelmiä
- varmistaa, että yhteistyö ja tiedon kulku hoitoon osallistuvien tahojen välillä on saumatonta
- osallistuu laadun ja potilasturvallisuuden seurantaan sekä toiminnan kehittämiseen (raportointi ja palaute)
- varaa potilaalle riittävästi aikaa, jotta potilaalle voidaan antaa tarvittava selvitys hänen terveydentilastaan, hoidon merkityksestä, eri hoitovaihtoehtoista ja niiden vaikutuksista sekä muista seikoista, joilla on merkitystä hoitopäätösten kannalta (lääkärinkierrot arkisin ja hoitokierrokset)
- sopii hoidosta yhteisymmärryksessä potilaan ja mahdollisesti hänen omaistensa tai läheistensä kanssa
- antaa potilaalle tietoa siitä, miten hän voi antaa palautetta hoidostaan ja ohjaa potilasta ja omaisia säännöllisesti toteuttavien asiakaskyselypalautteiden täyttämässä
- huolehtii omien tietojen ja taitojen jatkuvasta kehittämisestä ja ajantasaisuudesta osallistumalla täydennyskoulutukseen
- esittää omia kehittämisideoitaan yksikön toiminnasta

4.3. Toiminnan kehittäminen

Alajärven akuuttiosaston laadun ja potilasturvallisuuden systemaattinen kehittäminen perustuu aktiiviseen tiedon hankintaan ja käsittelyyn sekä siihen perustuvaan toiminnan kehittämiseen. Jatkuvan seurannan ja arvioinnin tavoitteena on tunnistaa mahdolliset potilasturvallisuuden riskit ennalta ja varmistaa riittävä varautuminen niin, että haittatapahtumat voidaan välttää.

Potilasturvallisuuden kehittämiseen liittyvä tiedonhankinta perustuu akuuttiosastolla potilasturvallisuuden yleiseen seurantaan

- vaaratapahtumien raportointiin ja tutkintaan
- riskien arviointiin
- potilaspalautteeseen

Toiminnan kehittämisen pääasiallisia alueita ovat

- työympäristön, välineiden ja laitteiden kehittäminen
- työprosessien ja toimintatapojen kehittämien
- osaamisen kehittäminen

Potilasturvallisuutta on kehitetty Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-alueella mm. lääkehoidon työryhmässä. Toimintayksiköiden lääkehoitovastaavat kehittävät ja arvioivat oman yksikkönsä lääkehoidon toteutusta. He ylläpitävät lääkehoitosuunnitelmaa yhteistyössä osastonhoitajan ja terveystalouden johtajan kanssa ja edistävät lääkehoidon turvallisuutta. Akuuttiosaston henkilöstö osallistuu Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin laatu- ja potilasturvallisuustyöryhmään.

4.4. Henkilöstö ja henkilöstön osallistumien

Henkilöstöjohtamista Järvi-Pohjanmaalla ohjaa hyväksytty henkilöstösuunnitelma. Siinä huomioidaan perusturvassa tapahtuvat keskeiset toiminnalliset muutokset ja varmistetaan henkilöstön riittävä määrä, osaaminen ja osaamisen kehittämistarpeet. Järvi-Pohjanmaalla on käytössä rekrytointiohjelma, jonka avulla sijaiset voivat tiedustella mahdollisia avoimia olevia toimia tai pidempiaikaisia sijaisuuksia. Henkilöstön rekrytoinnissa varmistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilön ammattipätevyys opintotodistuksista, pätevyys tarkistetaan Valviran ylläpitämästä Terhikki-järjestelmästä.

Turvallinen hoito edellyttää, että henkilöstömäärä ja -rakenne sekä toiminnan edellyttämä riittävä osaaminen varmistetaan akuuttiosaston toiminnassa. Suurimpia riskejä potilasturvallisuudelle ovat tilanteet, joissa työskennellään vajaalla henkilöstöresurssilla kiireisessä ilmapiirissä. Koska potilas- ja asiakasmääriä on usein vaikea ennakoida, huomiota kiinnitetään toimiviin henkilöstön sijais- sekä potilaiden hoitojärjestelyihin. Henkilöstön työnjako ja osaston työskentelyolosuhteet pyritään luomaan siten, että potilasturvallisuus ei vaarannu.

Akuuttiosaston henkilöstöön kuuluvat osastolääkäri, osastosihteeri, palveluvastaava, kotiutushoitaja, fysioterapeutti, 17 sairaanhoitajaa ja yksi sh-varahenkilö, 9 lähihoitajaa ja 4 lh-varahenkilöä. Varahenkilöstö korvaa lomalla olevan työntekijän ympäri vuoden. Lisäksi osastolla tarvitaan vuosiloma-, arkivapaa- ja sairauslomasijaisia. Sijaistarpeen esiintyessä käytäntönä on, että palveluvastaava ottaa virka-aikana yhteyden sijaisiin kuntarekrytoinnin kautta. Virka-ajan ulkopuolella ilmenneen sijaistarpeen hoitaa vastaava sairaanhoitaja. Avoimet virat ja tehtävät täytetään pysyvästi, jos niihin liittyvä henkilöstöntarve

akuuttiosastolla on jatkuva. Määräaikaista palvelussuhdetta voidaan käyttää vain kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain tai työsopimuslain mukaisilla perusteilla. Työsopimuksissa määräaikaisuuteen tulee olla asianmukainen peruste sijaisuuteen.

Potilasturvallisuuskulttuurin myönteistä kehittymistä akuuttiosastolla tuetaan avoimella ja rakentavalla yhteistyöllä. Potilasturvallisuuden varmistaminen perustuu asiantuntijoiden, työryhmien ja esimiesten tiiviiseen yhteistyöhön. Tietoa potilasturvallisuudesta levitetään keskustelemalla siitä säännöllisesti akuuttiosaston työpaikkakokouksissa. Henkilöstö seuraa aktiivisesti mahdollisia vaaratapahtumatilanteita, niiden kehitystä ja havaittuja riskejä sekä niihin varautumista sekä tekee tarvittaessa HaiPro-ilmoituksen. Ilmoitukset käsitellään seuraavassa osastopalaverissa. Ilmoitukset myöskin tallennetaan taukotilassa olevaan yhteiseen kansioon kaikkien nähtäville. Työntekijöiden kehittämis ehdotukset potilasturvallisuuden parantamiseksi kirjataan akuuttiosaston kokousmuistioihin ja hoitotyössä otetaan käyttöön erilaisia potilasturvallisuutta varmistavia toimintamalleja.

4.5. Potilastietojen käsittely

Terveystieteiden asiakas- ja potilastiedot ovat arkaluonteisia salassa pidettäviä henkilötietoja. Hyvältä tietojen käsittelyltä edellytetään, että se on suunniteltua koko käsittelyn alusta kirjaamisesta alkaen tietojen hävittämiseen (Jäteohjeistus Järvi-Pohjanmaan perusturva v. 2017), joilla turvataan hyvä tiedonhallintatapa. Rekisterinpitäjän on rekisteriselosteessa määriteltävä, mihin ja miten henkilörekisteriä käsitellään ja millaisia tietoja siihen tallennetaan. Asiakkaan/potilaan suostumus ja tietojen käyttötarkoitus määrittävät eri toimijoiden oikeuksia käyttää eri rekistereihin kirjattuja asiakas- ja potilastietoja. Terveystieteiden asiakastietojen salassapidosta ja luovuttamisesta säädetään potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa. Terveystieteiden ammattihenkilön kirjaamat sairaudenhoitoa koskevat tiedot ovat potilastietoja ja siten eri käyttötarkoitukseen tarkoitettuja tietoja, jotka kirjataan eri rekisteriin kuin sosiaalihuollon asiakastiedot.

Palveluntuottajan on laadittava sosiaali- ja terveystieteiden asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007) 19 h §:n mukainen tietoturvaan ja tietosuojaan sekä tietojärjestelmien käyttöön liittyvä laatu- ja potilasturvallisuussuunnitelma. Tietosuojan omavalvontaan kuuluu velvollisuus ilmoittaa tietojärjestelmän valmistajalle, jos palveluntarjoaja havaitsee järjestelmässä olennaisten vaatimusten täyttymisessä merkittäviä poikkeamia. Jos poikkeama voi aiheuttaa merkittävän riskin potilasturvallisuudelle, tietoturvalle tai tietosuojalle, siitä on ilmoitettava sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle. Tietoturvassa havaittavasta haittatapahtumasta tehdään myös HaiPro-ilmoitus Järvi-Pohjanmaalla. Laissa säädetään velvollisuudesta laatia asianmukaisen käytön kannalta tarpeelliset ohjeet tietojärjestelmien yhteyteen.

Koska terveystieteiden asiakastietojen tiedoista muodostuu henkilörekisteri tai -rekistereitä (1050/2018 tietosuojalaki), tästä syntyy myös velvoite informoida asiakkaita henkilötietojen tulevasta käsittelystä sekä rekisteröidyn oikeuksista. Laativalla rekisteriselostetta hieman laajempi tietosuojaseloste toteutuu samalla myös tämä lainmukainen asiakkaiden informointi.

Rekisteröidyllä on oikeus tarkastaa tietonsa ja vaatia tarvittaessa niiden korjaamista. Tarkastuspyyntö ja korjaamisvaatimus voidaan esittää rekisterinpitäjälle lomakkeella. Jos rekisterinpitäjä ei anna pyydettyjä tietoja tai kieltäytyy tekemästä vaadittuja korjauksia, rekisterinpitäjän on annettava kirjallinen päätös kieltäytymisestä ja sen perusteista.

Kun asiakkaan palvelukokonaisuus muodostuu sekä sosiaalihuollon että terveydenhuollon palveluista, on tietojenkäsittelyä suunniteltaessa huomioitava erityisesti sosiaalihuollon asiakastietojen ja terveydenhuollon potilasasiakirjatietojen erillisuus. Tietojen käsittelyä suunniteltaessa on otettava huomioon, että sosiaalihuollon asiakastiedot ja terveydenhuollon tiedot kirjataan erillisiin asiakirjoihin.

Järvi-Pohjanmaan potilastietorekisteri on osa terveydenhuoltolain 9§:ssä tarkoitettua Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin yhteistä potilasrekisteriä. Järvi-Pohjanmaan perusturva on käyttänyt 1.1.2013 alkaen Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin Effica-potilastietojärjestelmää (EP-Potti) ja Järvi-Pohjanmaan perusturva on rekisterinpitäjänä omassa toiminnassaan syntyneiden potilastietojen ja –asiakirjojen osalta. Akuuttiosaston henkilöstö on saanut effica- potilastietojärjestelmän käyttöön ja tietoturva-asioihin liittyvän perehdytyksen sekä koulutusta ja ohjeistusta. Henkilöstö on suorittanut tietoturva ja tietosuojaterveydenhuollossa –verkkokurssin. Lisäksi ohjeistus löytyy Effica-puusta -> Yleinen kansio -> Effica- käyttöohjeet ESHP -> ym.

Akuuttiosaston perehdytysohjelmaan sisältyy perehdytysosio tietoturva- ja salassapitoasioista. Osastopalavereissa informoidaan henkilöstöä ja kehittämiskeskusteluissa ->osaamiskartoituksilla varmistetaan henkilöstön osaaminen.

Rekisteri- ja tietosuojaseloste on julkisesti nähtävillä osaston ilmoitustaululla. Selosteet löytyvät järvipohjanmaan intrasta.

5. PEREHDYTYS JA TÄYDENNYSKOULUTUS

5.1. Perehdyttäminen

Työhön opastusta ja perehdyttämistä järjestetään työntekijöille työtehtävien ja toimintatapojen muuttuessa. Uuden tai siirtyvän työntekijän perehdytys kuuluu lähiesimiehen vastuulle. Akuuttiosastolle on laadittu perehdyttämisohjelma, johon on kirjattu perehdytyksessä läpikäytävät asiat. Perehdyttämisohjelma löytyy sekä sähköisenä että paperisena versiona. Yleisten asioiden lisäksi perehdytyksessä huomioidaan tehtäväkohtainen työhön opastus eli varsinainen työ ja siihen liittyvät koneet/apuvälineet turvallisuusmääräyksineen, potilastietojen käsittelyyn, tietosuojaan, palo- ja pelastussuunnitelmaan sekä laatu- ja potilasturvallisuuden toteuttamiseen. Koulutusten, ohjeiden ja perehdytyksen avulla varmistetaan työntekijöiden osaaminen. Opiskelijat perehdytetään saman periaatteen mukaan kuin uudet ja siirtyvät työntekijät.

Potilasturvallisuusasioiden läpikäynti on osa perehdyttämistä. Akuuttiosaston henkilökunta on saanut potilasturvallisuuteen liittyvää verkkokoulutusta sairaanhoitopiirin järjestämänä.

Potilasturvallisuusasiat on kirjattu akuuttiosaston perehdytyskansioon. Potilasturvallisuusasioista käydään perehdytyksessä läpi:

- työtehtävään liittyvät vastuut ja tehtäväkuvaukset
- turvalliset työkäytännöt
- työyksikön poikkeus- ja hätätilanneohjeistus
- työyksikössä tunnistetut keskeisimmät potilasturvallisuusriskit
- yleisimmät vaaratapahtumatyypit ja niihin varautuminen
- vaaratapahtumien raportointikäytäntö
- potilasturvallisuuden yhteyshenkilöt

5.2. Täydennyskoulutus

Akuuttiosastolle tehdään vuosittain täydennyskoulutussuunnitelma ja varataan tarvittava koulutusmääräraha. Koulutukseen osallistutaan koulutussuunnitelman ja henkilöstön osaamisen tarpeiden mukaisesti. Laadun ja potilasturvallisuuden kehittämiseksi osastolle tuodaan palaute koulutuksista. Kulutuspalautte jaetaan henkilöstölle myös sähköisesti akuuttiosaston oman yhteisen verkkoaseman avulla. Ajantasainen tieto tavoittaa siten henkilöstön laajasti. Akuuttiosastolla seurataan henkilöstön täydennyskoulutuksen toteutumista puolivuositain kuten myös koulutusmäärärahoja, -rekisteriä ja koulutustavoitteiden toteutumista. Täydennyskoulutuksen toteutumisesta vastaa palveluvastaava, joka organisoii henkilöstön koulutuksen vastuualueittain.

Akuuttiosaston täydennyskoulutussuunnitelma sisältää vuosittaisen henkilöstön perehdytyksen ja koulutuksen akuuttiosaston ja Alajärven terveyskeskusrakennuksen pelastus- ja paloturvallisuussuunnitelmaan. Akuuttiosastolla on nimetty pelastus- ja paloturvallisuussuunnitelman vastuhenkilö, joka vastaa myös koko terveyskeskuksen pelastus- ja paloturvallisuussuunnitelman päivityksestä.

Järvi-Pohjanmaan potilasturvallisuustilanne tuodaan esille esimiesten ja työntekijöiden välisissä säännöllisissä henkilöstökeskusteluissa (kehityskeskustelut). Kehittämistoiminnassa keskitytään turvallisen hoidon ja turvallisen työympäristön sekä osaamisen kehittämiseen. Potilasturvallisuutta on kehitetty Järvi-Pohjanmaan perusturvassa mm. lääkehoidon työryhmässä, infektioiden torjunnan työryhmässä,

tapaturmien ehkäisyyn keskittyvissä työryhmissä. Henkilökunta tekee laajaa yhteistyötä Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin ja Järvi-Pohjanmaan perusturvan eri asiantuntijahoitajien kanssa.

Sairaala- ja laitosisfektoiden ja tartuntatautien torjuntayksikön (hygieniahoitaja, tartuntatautihoitaja, tartuntatautilääkäri) asiantuntijat ja toimintayksikköjen henkilöstö keskittyvät hoitoon liittyvien infektioiden ja tartuntatautien torjuntatyöhön. Asiantuntijoilla on merkittävä rooli sisäisessä konsultoinnissa ja ohjeiden ylläpitämisessä. Erikoissairaanhoito on kouluttanut henkilöstöä HaiPro-ohjelman käyttöön.

6. POTILAAN HYVINVOINTIA JA KUNTOOUTUMISTA TUKEVA TOIMINTA

6.1. Potilaan terveydentilan hoito

Osastolla työskentelee sairaanhoitaja ympäri vuorokauden, joka vastaa potilaan hoidon tarpeen arvioinnista. Kiireellisissä tapauksissa tai äkillisissä kuolemantapauksissa sairaanhoitaja ottaa yhteyden osastonlääkäriin, omaan tai virka-ajan ulkopuolella Seinäjoen yhteispäivystykseen. Äkillisissä suun ongelmatilanteissa osaston lääkärin arvioi potilaan tilanteen ja tarvittaessa otetaan yhteys hammashoitolaan. Pitkäaikaissairaiden terveyden edistämisen jatkohoitosuunnitelma tapahtuu yhteistyössä kotihoidon, sekä avohoidon hoitohenkilöstön kanssa. Akuuttiosaston sairaanhoitajat vastaavat potilaiden sairaanhoidon toteutumisesta. Jokaisessa työvuorossa oleva vastaava sairaanhoitaja varmistaa hoitosuunnitelman mukaisen hoitotyön toteutumisen lääkärin ohjeen mukaan.

6.2. Potilaan ravitsemus ja kuntoutuminen

Potilaan ravinnon saantia seurataan aina ruokailujen yhteydessä. Hyvä ravitsemustila potilaalla on oleellinen osa kuntoutumista ja tervehtymistä. Potilasta avustetaan tarvittaessa ruokailussa. Potilaan painoa seurataan ja otetaan verikokeita tarpeen mukaan. Ravitsemustilan kohentamiseksi käytössä on lisäravinteet, iv-hoito ym. lääkitys.

Akuuttiosastolla toimintakykyä edistävä työote / kuntouttava työote toteutuu potilaan päivittäisiä toimintoja tukevana toimintana. Sen avulla tuetaan potilaan fyysistä suoriutumista ja toimintakykyä esimerkiksi liikkuminen sängyssä, siirtyminen, pukeutuminen, ruokailu, henkilökohtainen hygienia. Potilasta myös motivoidaan omatoimiseen liikkumiseen. Potilaan fyysisen, psyykkisen, kognitiivisen ja sosiaalisen toimintakyvyn kartoittamiseen käytetään erilaisia mittareita hoitotyön apuvälineenä ja suunnitellut toimenpiteet eri osa-alueiden hyvinvoinnin edistämiseksi kirjataan Effica – potilastietojärjestelmään potilaan hoitosuunnitelmaan. Hyvinvoinnin edistymistä arvioidaan päivittäin suullisesti ja kirjallisesti sekä niistä tehdään tarvittavat kirjaukset.

6.3. Hygienia ja aseptiikka

Akuuttiosastolla noudatetaan 9/2014 Järvi-Pohjanmaalle laaditun ”Hygienia ja aseptiikka perehdytysopas hoitohenkilökunnalle ja opiskelijoille” mukaisia ohjeita. Osastolle on organisoitu hygieniayhdyshenkilö, joka valvoo ja laatii hygieniatyöryhmän kanssa yhteistyössä hygienia- ja aseptiikkakäytänteiden toteutumista akuuttiosastolla.

6.4. Lääkehoito

Akuuttiosaston lääkehoitosuunnitelma löytyy lääkehuoneesta. Lääkehoitosuunnitelma pohjautuu THL:n Turvallinen lääkehoito-opas terveydenhuollossa (Uudistettu 2/2016). Lääkehoidon vastuualueelle on nimetty kaksi sairaanhoitajaa, jotka vastaavat lääkehoitosuunnitelman ohjeiden päivityksistä ja tukevat turvallisen lääkehoidon toteutumista akuuttiosastolla. Akuuttiosaston esimies vastaa lääkehoidon organisoinnista ja vastuunjaosta lääkehuollossa sekä valvoo, että lääkehoito toteutuu turvallisesti.

Työvuorolistalle suunniteltu lääkehoitaja jakaa potilaan lääkkeet lääketarjottimelle efficasta tulostettujen lääkekorttien avulla. Kaksoistarkastuksen tekee iltavuoroon tuleva sairaanhoitaja lääkkeenjaon päätteeksi. Turvallisen lääkehoidon varmistamiseksi sairaanhoitaja vastaa siitä, että asianmukaiset muutokset tulee

huomioitua. Tarpeettomat lääkkeet ja lääkekortit poistetaan tarjottimelta potilaan poistuessa osastolta. Lääketilaus akuuttiosastolle tehdään sähköisesti Ost-ohjelman avulla. Lääkkeet toimitetaan Seinäjoen sairaalan keskusapteekista. Huumausainelääkkeet toimitetaan lääkärin erillisen hyväksynnän kautta. Kaikki tilatut lääkkeet toimitetaan arkipäivisin reittikuljetuksella. Akuuttiosaston lääkkeet toimitetaan sovittuun paikkaan, josta sairaanhoitaja noutaa lähetyksen sovitun käytännön mukaisesti.

Työvuoroittain vuorossa oleva sairaanhoitaja vie lääkekupit potilashuoneisiin ja huolehtii pistettävien lääkkeiden annosta sekä antibioottiputuksista. Osastolla on nimettyinä vastaavat sairaanhoitajat, joilla on lääkekaapin avaimet hallussaan työvuoron aikana.

Työntekijän osallistuminen lääkehoidon toteuttamiseen edellyttää ammattitutkinnon lisäksi lääkehoidon osaamisen osoittamisen sekä lääkehoidon tentin viiden vuoden välein. Lääkehoidon tentti suoritetaan LOVe-lääkehoidon osaamisen varmistaminen verkossa –ohjelman avulla, näytöt annetaan yksiköissä ja niiden suorittamisen jälkeen anotaan ylilääkäriltä lääkehoidon toteuttamiseen lupa.

6.5. Apuvälineet

Akuuttiosaston fysioterapeutti kartoittaa osastolla potilaan apuvälinetarpeen ja ohjaa sekä opastaa potilaat niiden käyttämisessä. Potilaat on ohjeistettu ottamaan yhteys fysioterapiaan, jos apuvälineen käytössä ilmenee ongelmia tai tulee huoltotarvetta.

Laitteiden toimivuus testataan aina ennen käyttöönottoa. Laitteiden käytön ohjaus on varmistettu akuuttiosaston perehdytysohjelmassa. Laitteet huolletaan ohjeen mukaan. Ammattimiehet valvovat huollon toteutumista.

6.6. Turva- ja kutsuntalaitteet

Akuuttiosaston henkilöstön käytössä on turvapuhelinjärjestelmä, jonka avulla työntekijä voi kutsua apua toisesta yksiköstä työntekijänturvallisuutta uhkaavassa tilanteessa. Hälytys menee vastaanoton ja Kultakämmen henkilöstölle. Puhelin on työvuorossa olevan vastaavan hoitajan hallussa. Puhelimen toiminta varmistetaan kuukausittain tehtävällä hälytystestillä. Turvapuhelimen käytöstä vastaa osaston vastaava sairaanhoitaja. Akuuttiosastolla on myös valvontakamera ensiapuun johtavan käytävän yläkulmassa. Kameran avulla voidaan tarpeen mukaan seuranta ensiavun ulko-oven edustalla olevaa senhetkistä liikennettä varsinkin yöaikana, jos ensiavun ovikello soi. Kamera ei ole tallentava. Potilaalla on tarpeen mukaan käytössä turvaranneke potilasturvallisuuden varmistamiseksi. Turvarannekkeen toimivuuden varmistaa potilaan vastaanottava hoitaja aina ennen rannekkeen käyttöönottoa. Osastonhoitaja huolehtii perehdytysohjelman avulla, että henkilöstö tietää vastuun laitteiden käytössä ja huollossa.

6.7. Akuuttiosaston tilat, laitteet ja tarvikkeet

Tilojen käytön periaatteet: Akuuttiosastolla on yhteensä 18 potilashuonetta tällä hetkellä käytössä. Näistä 1-hengen huoneita on 2 kpl ja 2-hengen huoneita 12 kpl. 3-hengen huoneita on 3 kpl ja 2-hengen huoneita 2 kpl. Osasto on tällä hetkellä jaettu 2:n moduuliin. 1. moduulissa sijaitsee 11 huonetta ja 2 moduulissa 7 huonetta.

Eristyspotilaat sijoitetaan yhden tai kahden hengen huoneeseen eristystarpeen mukaisesti, jossa on oma vessa. Myös saattohoitopotilaille järjestetään yhden hengen huone. Näin ollen omaisilla on lupa oleskella läheisensä luona myös vierailuaikojen ulkopuolella ja myös yöpyä tarvittaessa.

Potilaiden yksityisyyttä pyritään turvaamaan mahdollisuuksien mukaan mm. pitämällä osaston huoneiden ovet suljettuina ja käyttämällä potilashuoneissa suojaverhoja vuoteiden välissä, sekä vierailuaikoja rajoittamalla. Akuuttiosaston vierailuaika on klo 13.00 -19.00.

Omat henkilökohtaiset vaatteet säilytetään potilashuoneen kaapissa. Suositellaan, että potilaalla tulisi olla omat hygieniatuotteet osastolle tullessa ja lisäksi käytössä olevat silmätipat ja astmasuihkeet. Myöskin tietyt apuvälineet kuten silmälasit, kuulokojeet, happirikastimet ja c-pap-laitteet. Arvotavaroita ei suositella otettavaksi osastolle mukaan. Jos mukana kuitenkin on em. tavaroita, pyritään ne sijoittamaan lääkehuoneen lukolliseen kaappiin. Osasto ei vastaa kadonneista tavaroista. Potilaan mukana tulevista tavaroista tehdään luettelo, jota säilytetään potilaan kaapissa ja tarkastetaan potilaan lähtiessä.

Potilashuoneiden lisäksi osastolla on potilaiden yhteiskäytössä 3 suihkuhuonetta ja päiväsaali, sekä on yksi vierasvessa. Hoitohenkilökunnan käytössä on kaksi kansliaa, osastonlääkärin, palveluvastaavan, hygieniahoitajan ja fysioterapeutin ja kotiutushoitajan työtilat, henkilökunnan taukotila, kaksi henkilökunnan vessaa, osaston keittiö, liinavaatevarasto, lääke- ja huuhteluhuone, hoitotarvike- ja apuvälinevarastot.

Terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista säädetyin lain (629/2010) tarkoitus on edistää ja ylläpitää käytettävien laitteiden ja tarvikkeiden turvallisuutta. Laitteilla ja tarvikkeilla tarkoitetaan ammattimaisessa käytössä olevaa instrumenttia, laitteistoa, välinettä, ja ohjelmistoa, sekä kliinisiin tutkimuksiin tarkoitettua laitetta. Turvallisuusnäkökulma tulee huomioida laitteiden ja tarvikkeiden käyttöönotossa, asennuksessa, steriloinnissa, huollossa ja ammattimaisessa käytössä. Käytettävien laitteiden tulee olla CE-merkittyjä.

Akuuttiosaston laitteiden turvallisuudesta vastaa palveluvastaava ja huoltomiehet. Laitteet huolletaan säännöllisesti niiden turvallisen käytön varmistamiseksi. Henkilöllä, joka käyttää terveydenhuollon laitetta, on sen turvallisen käytön vaatima koulutus ja kokemus. Laitteessa tai sen mukana on oltava turvallisen käytön kannalta tarpeelliset merkinnät ja käyttöohjeet. Laitetta käytetään valmistajan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen. Laitteen saa asentaa, huoltaa ja korjata vain henkilö, jolla on tarvittava ammattitaito ja kokemus.

6.8. Ostopalvelut

Akuuttiosaston siivous on ostopalveluna tuotettua, josta vastaavat osaston laitoshuoltajat. Pyykki- ja pesulapalvelut ovat myöskin ostopalvelua, jonka tuottaa pietarsaarelainen Comforta Oy.

7. RISKIEN HALLINTA

Potilasturvallisuuteen Alajärven akuuttiosastolla kuuluu riskien arviointi, ehkäisevät ja korjaavat toimenpiteet, sekä toiminnan kehittäminen. Riskien hallinta on keskeinen osa systemaattista potilasturvallisuuden kehittämistä. Keräämällä aktiivisesti tietoa potilasturvallisuuteen vaikuttavista uhkatekijöistä pyritään määrittämään niihin liittyvät riskit ja riskien hallintaan vaadittavat toimet, jotta mahdolliset vaara tapahtumat voidaan ehkäistä ennalta. Riskien hallinnalla tarkoitetaan järjestelmällisiä menettelyjä, joiden avulla tunnistetaan ja arvioidaan toimintaan liittyviä riskejä sekä määritellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi, valvomiseksi ja säännönmukaiseksi raportoimiseksi. Riskien hallinnassa keskeistä on, että akuuttiosastolla kyetään tunnistamaan omaan toimintaan liittyvät riskit ja arvioimaan riskien vakavuutta ja toteutumisen todennäköisyyttä. Tämän perusteella määritetään akuuttiosaston toimet riskien hallitsemiseksi.

Akuuttiosaston riskienhallinnan tavoitteena on potilaan kokonaisvaltaiseen hoitamiseen, henkilöstön työtapoihin ja ympäristöön, sekä laitteiden käyttämiseen liittyvä riskien tunnistaminen ja kehittämistyö. Riskienhallinta ei ole vain ohimenevä prosessi vaan se on osa päivittäistä työtä ja sen tekemiseen osallistuu henkilöitä eri ammattiryhmistä. Riskien tunnistamisen apuna käytössä on Halmeri itsearviointilomake.

Potilasturvallisuus akuuttiosastolla koostuu useiden tekijöiden kokonaisuudesta kuten hoidon turvallisuus, joka sisältää hoitomenetelmät (hoidon haittavaikutukset), hoitoprosessit (poikkeama prosessissa), lääkehoidon turvallisuus (lääkkeen haittavaikutus ja lääkepoikkeama), laiteturvallisuus: (toimintahäiriö, laitevika ja poikkeama käytössä), fyysinen turvallisuus (kulunvalvonta, kiinteistö- palo-, ja rikosturvallisuus sekä tapaturvat kuin myös väkivalta- ja uhkatilanteet, ympäristöturvallisuus ja tietoturvallisuus, johon sisältyy edellä luetellut osa-alueet. Akuuttiosastolla seurataan HaiPro-ohjelman avulla potilasturvallisuutta vaarantavia tapahtumia.

7.1. Vaara- ja haittatapahtumien käsittely HaiPro-raportointijärjestelmä

Potilaan altistuessa terveyttä vaarantaville haittatapahtumille akuuttiosaston sairaalahoidon aikana tapahtuma kuvataan HaiPro- menetelmällä. Palveluvastaava seuraa haittatapahtumailmoituksia ja ilmoituksista tulee tieto myös sähköpostiin. Osaston viikkopalaverissa haittatapahtumailmoitukset käsitellään ja etsitään yhteisesti keinoja, miten kyseenomainen haittatapahtuma olisi estettävissä ja tehdään suunnitelma, miten epäkohtiin puututaan ja tehdään kehittämisohjeet olosuhteiden parantamiseksi. Tarpeen vaatiessa haittatapahtumailmoitus lähetetään johtoryhmän käsiteltäväksi.

Tavoitteena on toiminnan jatkuva kehittäminen ja toiminnan riskien säännöllinen arviointi, jotta estettävissä olevia, hoitoprosessin poikkeamasta haittoja ei tapahdu yhdellekään potilaalle. Tämän HaiPro-raportointimenetelmän avulla käyttäjät voivat hyödyntää vaaratapahtumista saatavat opit ja terveydenhuollon johto saa tiedon varautumisen riittävydestä ja toimenpiteiden vaikutuksista.

Turvallinen ja hyvä hoito Alajärven akuuttiosastolla toteutetaan oikein ja oikeaan aikaan. Siinä hyödynnetään olemassa olevia voimavaroja parhaalla mahdollisella tavalla. Hoitoneuvottelujen avulla pyritään saumattomaan yhteistyöhön ja tiedonkulkuun hoitoon osallistuvien tahojen, potilaiden ja omaisten välillä. Ammattitaitoinen henkilökunta toteuttaa hoidon turvallisesti ja sujuvana prosessina soveltaen näyttöön tai hyviin hoitokäytäntöihin perustuvia ja vaikuttavia menetelmiä.

Vaara- ja haittatapahtumien käsittelyssä akuuttiosastolla ei rajata tarkastelua pelkästään tapahtuneisiin vaaratilanteisiin, vaan havaittuja läheltä-piti-tilanteissa tunnistettuja riskejä käsitellään myös ennakoiden pienentämällä riskiä. Haittatapahtuma tai muu potilashoittoon liittyvä vaaratilanne nostaa aina esiin yhden tai useampia riskejä. Tapahtuma aiheutui usean tekijän vaikutuksesta, jotka kaikki altistivat osaltaan tapahtuman syntyyn. Jos tapahtuu vakava, korvattavia seurauksia aiheuttanut haittatapahtuma, potilasta ohjataan ottamaan yhteys potilasasiamieheen.

7.2. Työhyvinvointi

Akuuttiosaston toiminnassa huomioidaan henkilöstön hyvinvointi ja riittävät toimintaedellytykset hyvän hoidon antamiseen. Akuuttiosaston henkilöstön työhyvinvointia seurataan Järvi-Pohjanmaalle laaditun työsuojelun toimintaohjelman avulla. Ohjelma sisältää riskienhallinnan toimintasuunnitelman. Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-alueelle on laadittu työsuojelun toiminta-ohjelma vuonna 2009, joka sisältää toimintasuunnitelman ja -ohjeet erilaisten työssä esiin tulevien riskien hallitsemiseksi ja ennalta ehkäisemiseksi. Ohjeistukset ovat kaikkien työntekijöiden luettavissa nettisivulta: <https://intra.jarvipohjanmaa.fi>. Työntekijöille järjestetään tarpeen mukaan työnohjausta.

7.3. Työsuojelu

Alajärven kaupunginhallitus valvoo yleisesti työnantajan työsuojelupolitiikan toteutumista sekä varmistaa resurssit ja yleisen muutoksenhallinnan edellytykset. Perusturvan johto johtaa työsuojelun kehittämistä ja toteuttamista normaalin johtamisen keinoin ja määrittelee yleiset päämäärät ja strategiat työsuojelulle sekä työkykyä ylläpitävälle toiminnalle. Perusturvan johto myöskin luo edellytykset työsuojelun ja riskienhallinnan toteutukselle ja edelleen kehittämiseksi sekä seuraa sen toteutusta ja kehittämistä. Vastuuviranhaltijat toteuttavat ja kehittävät laaditun strategian mukaisesti omalla vastuualueellaan työsuojelua/ työkykyä ylläpitävää toimintaa.

Järvi-Pohjanmaan toimialueella on oma työsuojelutoimikunta/työsuojeluorganisaatio, johon kuuluu henkilöstöjohtaja, työsuojelupäällikkö, työsuojeluvaltuutettu, pääluottamusmies ja työterveyshoitaja. Aluehallintovirasto valvoo työsuojelun toteutumista ja puuttuu tarvittaessa epäkohtiin. Työsuojelun yhteistoimintahenkilöstö toimii johdon, esimiesten, työntekijöiden ja suunnittelijoiden keskustelukumppanina, uusien ideoiden ja uuden työsuojelutiedon välittäjänä sekä työolosuhteiden kehittä konsultteina. Työterveyshuolto tuottaa työterveyshuollon palveluita sopimuksen mukaisesti.

Ennakoiva työsuojelu on jokapäiväistä, kokonaisvaltaista, pitkäjänteistä ja järjestelmällistä toimintaa, jota seurataan ja kehitetään akuuttiosastolla henkilöstölle tehtävän Halmerin riskienkartoituksen avulla vuosittain. Perusteellisempi kartoitus tehdään työsuojelutoimikunnan toimesta 3-6 vuoden välein. Kartoituksen avulla tiedostamme ja tunnistamme erilaiset riskit, kriittiset työvaiheet ja vaaratilanteet sekä puutemme tarpeen mukaan epäkohtiin. Riskeistä, kriittisistä työvaiheista ja vaaratilanteista keskustellaan henkilökunnan kokouksissa ja pohditaan erilaisten riskien, kriittisten työvaiheiden ja vaaratilanteiden minimoimista ja kehitetään uusia toimintatapoja tilanteiden parantamiseksi.

Akuuttiosaston esimies vastaa, että työntekijät ovat tietoisia ja osallistuvat turvallisuustason ja -riskien arviointiin sekä organisoivat henkilöstön Halmeri itsearviointilomakkeen täyttämiseen. Laadittu laatu- ja potilasturvallisuussuunnitelma tarkistetaan yhteisesti henkilöstön kanssa ja tehdään tarvittavat muutokset.

Se on kaikkien luettavissa yhteisesti sovituksessa paikassa. Henkilöstöä kannustetaan rakentamaan keskusteluun kehittämiskohteista.

Akuuttiosaston työntekijöille järjestetään tarpeen mukaan työnohjausta. Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-alueelle on laadittu työsuojelun toiminta-ohjelma vuonna, joka sisältää toimintasuunnitelman ja -ohjeet erilaisten työssä esiin tulevien riskien hallitsemiseksi ja ennalta ehkäisemiseksi. Ohjeistukset ovat kaikkien työntekijöiden luettavissa nettisivulta: <https://intra.jarvipohjanmaa>

8. LAADUNHALLINNAN ASIAKIRJAT

Laatu -ja potilasturvallisuusasiakirjat dokumentoidaan Alajärven kaupungin johtosäännön ohjeen mukaisesti asiakirjahakuun.

Laadunhallinta-asiakirjoja ovat Julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon organisaation toimintaa ohjaavat asiakirjat, jotka ovat saatavissa Finlexissä, STM ja THL verkkosivuilla. Tärkeimmät terveydenhuollon toimintaa ohjaavat lait, asetukset ovat saatavissa linkkeinä myös sairaanhoitopiiriin internet-sivuilla. Sairaanhoitopiirissä noudatetaan julkisuuslakia ja henkilötietolakia. JärviPohjanmaan yhteistoiminta-alueen toimintaa ohjaavat perussopimus ja valtuuston ja hallituksen asiakirjat, jotka ovat saatavissa sähköisesti internet-sivuilla www.jarvipohjanmaa.fi.

Sairaanhoitopiirissä laaditut hallinnon ja toiminnan ohjeet tallennetaan sähköiseen asia-kirjahallintoon. Hallinnon, perusturvalautakunnan johtosääntö ja yksiköiden ohjeet tallennetaan keskitetysti asiakirjahallintoon. Asiakirjahallinnossa on viimeisin hyväksytty versio. Asiakirjahallinnosta dokumentit linkitetään toiminta-alueiden ja yksiköiden käyttöön. Hallituksen ja valtuuston hyväksymät laadun ja potilasturvallisuuden asiakirjat ovat saatavina sähköisesti. Laadun ja potilasturvallisuuden keskeiset asiakirjat:

1. Hyvä hallinto- ja toimintaohje
2. Potilaan hyvä hoito Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirissä (Linkki)
3. Turvallinen lääkehoito (Linkki)20(27) Hyväksyjä valtuusto 10.6.2013 § 29Laatu- ja potilasturvallisuussuunnitelmaLaatijalaatupäällikkö2913-2013-OSijainti Intra
4. Laatu- ja potilasturvallisuussuunnitelma
5. Turvallisuussuunnitelma (Linkki)
6. Valmiussuunnitelma(Linkki)
7. Hoitoon liittyvien infektioiden torjunta (Linkki)
8. Ympäristöohjelma (Linkki)
9. Muut ohjeet ja dokumentit

<https://www.thl.fi/web/laatu-ja-potilasturvallisuus/...ja.../potilasturvallisuussuunnitelma>
www.epshp.fi/files/1093/Laatu-_ja_potilasturvallisuussuunnitelma.pdf

Turvallisen lääkehoidon suunnittelun tueksi:
Turvallinen lääkehoito -opas: http://www.stm.fi/julkaisut/nayta/_julkaisu/1083030

Valviran määräys terveydenhuollon laitteiden ja tarvikkeiden vaaratilanneilmoituksen tekemisestä:
Valviran määräys 4/2010: http://www.valvira.fi/files/tiedostot/m/a/maarays_4_2010_kayttajan_vt_ilmoitus.pdf

STM:n julkaisu (2013:11): Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi
http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=6511564&name=DLFE-26915.pdf

Opas sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatiolle

http://www.vtt.fi/files/projects/typorh/opas_terveydenhuolto-organisaatioiden_vaaratapahtumista_oppimiseksi.pdf

STM:n oppaita (2003:4): Yksilölliset palvelut, toimivat asunnot ja esteetön ympäristö. Vammaisten ihmisten asumispalveluiden laatusuositus

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-3779.pdf&title=Vammaisten_asumispalveluiden_laatusuositus_fi.pdf

Potilasturvallisuus, Työsuojelurahasto & Teknologian tutkimuskeskus VTT: Vaaratapahtumista oppiminen.

Valtakunnallisia ohjeita ja suosituksia omavalvonnan suunnittelun tueksi ikäihmisten palveluissa

<http://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/tyokalut/iakkaiden-neuvontapalvelut-ja-hyvinvointia-edistavat-kotikaynnit/lait-suositukset-kirjallisuus-kasitteet/valtakunnallisia-ohjeita-ja-suosituksia>

Turvallisen lääkehoidon suunnittelun tueksi:

Turvallinen lääkehoito -opas: http://www.stm.fi/julkaisut/nayta/_julkaisu/1083030

Valviran määräys terveydenhuollon laitteiden ja tarvikkeiden vaaratilanneilmoituksen tekemisestä:

Valviran määräys 4/2010:

http://www.valvira.fi/files/tiedostot/m/a/maarays_4_2010_kayttajan_vt_ilmoitus.pdf

Tietosuojavaltuutetun toimiston ohjeita asiakas- ja potilastietojen käsittelyyn

Rekisteri- ja tietoturvaselosteet: <http://www.tietosuoja.fi/fi/index/materiaalia/lomakkeet/rekisteri-jatietosuoja selosteet.html>

Potilaan ja lääkärin oikeudet ja velvollisuudet: 20.3.2013 Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri, Synnöve Amberla Neuvotteleva lakimies, varatuomari; Suomen Kuntaliitto

Yleiset tietoturvakäytännöt: rekisteriselosteet asiakirjahaussa

<http://w2.epshp.fi/intranet/#37AA23D8-229D-4CF0-92F0-B7CA2F34C958/views/V153>

Käyttäjille suunnatut tietoturvaohjeet:

<http://w2.epshp.fi/intranet/#37AA23D8-229D-4CF0-92F0-B7CA2F34C958/views/V137/V138/L5>

Henkilöstöhallinto, työterveyshuolto, perehdytys, valmius-, turvallisuus- ja pelastussuunnitelmat:

<http://intra.jarvi-pohjanmaa.fi/>

VUODEN 2016 TALOUSARVIO JA TALOUSSUUNNITELMA 2017-2018

Kaupunginhallitus 30.11.2015 § 197

Yhteystiedot:

Terveyspalvelujohtaja Ioannis Stogiannidis ioannis.stogiannidis@alajarvi.fi

Vt. Peruspalvelujohtaja Tanja penninkangas

tanja.penninkangas@alajarvi.fi

Hoito- ja hoivatyönjohtaja Marita Ylilahti marita.ylilahti@alajarvi.fi
Akuuttiosaston palveluvastaava Birgitta Luoma-aho birgitta.luoma-aho@alajarvi.fi
Potilasasiamies Elina Niskakangas puh. 040-6886201
elina.niskakangas@alajarvi.fi

Terveystieteiden laitteen ja tarvikkeiden:
Kuntoutukseen liittyvät apuvälineet: fysioterapeutti Juha Hulkko puh. 0400716880
Sairaanhoidon laitteet ja tarvikkeet: osastonhoitaja Birgitta Luoma-aho puh 0624127717

Tietosuojavastaavan nimi ja yhteystiedot
Birgitta Luoma-aho Lääkärintie 1, 62900 Alajärvi puh. 0405174806
birgitta.luoma-aho@alajarvi.fi

LAATU- JA POTILASTURVALLISUUSUUNNITELMAN HYVÄKSYMINEN

Hoito- ja hoivatyönjohtaja Marita Ylilahti

Paikka ja päiväys
Alajärvi 15.12. 2017
Allekirjoitus
Hoito- ja hoivatyönjohtaja Marita Ylilahti